

Secțiunea 1

Titlul proiectului de act normativ

Lege privind unele măsuri necesare pentru implementarea proiectelor de securitate națională în domeniul hidroenergiei

Secțiunea a 2-a

Motivul emiterii actului normativ

2.1. Sursa proiectului de act normativ

Propunerea legislativă a fost inițiată în temeiul art. 74 alin. (1) din Constituția României, republicată, de un număr de deputați și senatori.

2.2. Descrierea situației actuale

România beneficiază de resurse hidroenergetice importante, hidroenergia reprezentând în prezent principala sursă de energie regenerabilă a țării, cu aproximativ 34% din consumul final de energie electrică acoperit de producția hidro. Operatorul național Hidroelectrica exploatează circa 6,4 GW capacitate instalată în 187 de centrale hidroelectrice (inclusiv o capacitate eoliană modestă), fiind cel mai mare producător de energie electrică din România din surse primare și totodată principalul furnizor de servicii de sistem pentru menținerea stabilității rețelei. Prin caracterul lor flexibil și capacitatea de reglaj rapid, instalațiile hidro asigură în fiecare moment echilibrul Sistemului Electroenergetic Național, acoperind majoritar rezervele de reglaj necesare funcționării sigure a rețelei. Acest rol critic evidențiază importanța strategică a sectorului hidroenergetic pentru securitatea energetică națională. Cu toate acestea, potențialul hidroenergetic al României este subexploatat în prezent, fiind valorificat într-o proporție sub optim (aproximativ 55-60%), fapt ce lasă un spațiu semnificativ de dezvoltare pentru creșterea capacităților de producție hidro. Numeroase proiecte hidroenergetice de mare anvergură, începute în deceniile trecute, se află în stadii avansate de execuție, dar au fost sistate sau întârziate din diverse cauze. Printre acestea se numără amenajările hidroenergetice (AHE) de pe râul Jiu, sectorul Livezeni–Bumbești, hidrocentrala Răstolița, AHE Cerna-Belareca, amenajările de pe râul Olt (sectorul Cornetu–Avrig, inclusiv treptele Căineni, Racovița, Lotrioara), AHE Surduc–Siriu, AHE Pașcani ș.a.. Aceste investiții, deși în mare parte realizate, au fost oprite pe fondul blocajelor administrative și juridice: proceduri greoaie de avizare și autorizare, dificultăți în obținerea acordurilor de mediu, litigii prelungite inițiate, de regulă, cu rea-credință, de organizații interesate de protecția mediului, precum și probleme legate de regimul terenurilor (de exemplu, conversia terenurilor forestiere sau exproprieri contestate). Situația actuală evidențiază lipsa unui cadru legal special care să permită finalizarea acestor proiecte strategice într-un timp rezonabil și să preîntâmpine tergiversarea lor pe termen nedefinit. În prezent, proiectele hidroenergetice sunt supuse aceluiași proceduri standard ca orice investiție obișnuită, fără a ține cont de importanța lor strategică. Astfel, pentru construirea unei hidrocentrale mari, este necesară parcurgerea unui lanț complex de etape: obținerea certificatului de urbanism și a tuturor avizelor (de la autoritățile de mediu, ape, păduri, cultură, administrație locală etc.), realizarea evaluărilor de mediu (raport de impact, evaluare adecvată în cazul ariilor protejate), aprobarea scoaterii terenurilor din fondul forestier (dacă amplasamentul implică păduri), exproprierea terenurilor private pentru cauză de utilitate publică, emiterea autorizației de construire, ș.a.m.d. Aceste proceduri, deși necesare, se desfășoară succesiv și adesea greoi, putând însuma durate de mulți ani. În lipsa unei coordonări eficiente, blocajele administrative s-au acumulat: spre exemplu, întâzieri în emiterea unui aviz sau contestațiile prelungite în instanță pot suspenda practic realizarea investiției pe termen nedeterminat. Un exemplu elocvent îl constituie amenajarea

hidroenergetică a râului Jiu în Defileul Jiului, unde anularea în instanță a acordului de mediu a condus la stoparea unui proiect finalizat în proporție de ~90%. Situații similare au fost întâlnite și la Răstolița sau alte proiecte, reflectând dificultatea concilierii cadrului de protecție a mediului cu imperativele de dezvoltare energetică. Contextul internațional actual amplifică caracterul problematic al acestor întârzieri. Criza energetică europeană și vulnerabilitățile apărute în urma agresiunii militare din Ucraina subliniază necesitatea ca România să își consolideze independența și securitatea energetică. Strategia Energetică a României 2025–2035 evidențiază faptul că sectorul energetic se confruntă cu provocări majore, iar securitatea energetică a devenit un imperativ, având în vedere fluctuațiile pieței și vulnerabilitățile regionale cauzate de războiul din Ucraina. În acest context, devine esențială construirea unui sistem energetic rezilient, capabil să reacționeze prompt la orice tip de criză și să garanteze alimentarea continuă cu energie a economiei și populației. Hidroenergia, ca sursă internă regenerabilă și stabilă, joacă un rol-cheie în această reziliență. Menținerea și extinderea mixului energetic diversificat al României – din care hidroenergia este o componentă de bază – este considerată de importanță strategică pentru funcționarea sigură și stabilă a sistemului energetic național. Astfel, situația actuală, în care proiecte hidro de capacitate semnificativă stagnează, reprezintă un risc pentru atingerea obiectivelor de securitate energetică și de tranziție verde asumate de țara noastră. De asemenea, se constată că în alte sub-sectoare energetice statul a intervenit deja cu măsuri normative speciale pentru a debloca proiecte strategice. Există precedente în domeniul gazelor naturale – de exemplu Legea nr. 185/2016 privind unele măsuri implementarea proiectelor de importanță națională în domeniul gazelor naturale, adoptată pentru a facilita construcția conductelor de interes național (precum gazoductul BRUA). Similar, în sectorul rețelelor electrice de transport a fost adoptată Legea nr. 120/2019, care instituie măsuri speciale pentru implementarea proiectelor de importanță națională din acest domeniu. Prin această din urmă lege, proiectele prioritare de rețea au fost chiar declarate ca fiind de siguranță și securitate națională, permițând aplicarea unor derogări justificate, inclusiv în materie de protecție a mediului. Totodată, cadrul general privind exproprierea pentru utilitate publică este stabilit prin Legea nr. 255/2010, care oferă un mecanism accelerat de transfer al proprietății pentru realizarea obiectivelor de interes național, județean sau local. Nu în ultimul rând, importanța infrastructurii energetice este recunoscută și din perspectiva securității cibernetice, prin Legea nr. 362/2018 (care transpune Directiva NIS și Directiva NIS2); acest act normative clasifică energetic drept infrastructură critică, serviciile de producție, transport și distribuție energie fiind considerate servicii esențiale ce trebuie protejate la un nivel înalt. Toate aceste precedente și reglementări conexe relevă faptul că, în lipsa unui instrument juridic dedicat, proiectele hidroenergetice strategice nu beneficiază de același tratament prioritar. Se impune așadar adoptarea unui act normativ similar, adaptat specificului hidroenergiei, care să creeze un cadru legal unitar și eficace pentru implementarea proiectelor hidroenergetice de importanță strategică, în concordanță cu imperativele naționale de securitate energetică și cu direcțiile trasate de politicile guvernamentale și europene.

Cu privire la **definiția legală a noțiunii de securitate națională**, aceasta este consacrată de art. 1 din Legea nr. 51/1991 privind securitatea națională a României, care prevede că: "*prin securitatea națională a României se înțelege starea de legalitate, de echilibru și de stabilitate socială, economică și politică necesară existenței și dezvoltării statului național român ca stat suveran, unitar, independent și indivizibil, menținerii ordinii de drept, precum și a climatului de exercitare neîngrădită a drepturilor, libertăților și îndatoririlor fundamentale ale cetățenilor, potrivit principiilor și normelor democratice statornicite prin Constituție*". Definiția legală prevede ca **valori supreme** legalitatea, echilibrul și stabilitatea socială, economică și politică a statului, preluând, după cum vom putea vedea, ipoteza securității naționale consacrate în doctrina majoritară de studii de securitate. Apoi, definiția preia elementele fundamentale care definesc statul român din art. 1 din Constituția României. Astfel, securitatea națională a României recunoaște supremația sistemului constituțional și fundamentul juridic al statului român.

Securitatea națională a României presupune, așadar, o stare care garantează existența și dezvoltarea "*cărții de identitate*"¹ a statului, dar și a statului însuși. Din această perspectivă putem afirma, fără teama de a greși, că securitatea națională este strâns legată de Constituție și constituționalism, fiind gândită ca un scut care să apere valorile fundamentale, temelia și esența statului român. Față de dreptul penal, care apără doar acele comportamente pe care oamenii le consideră periculoase și le califică drept infracțiuni, securitatea națională apără statul de orice fel de comportament care poate să aducă atingere caracterului său consacrat de Constituție. De asemenea, **potrivit Hotărârii Parlamentului României nr. 22/2020 privind aprobarea Strategiei Naționale de Apărare a Țării pentru perioada 2020-2024, parag. 13 introducere, cap I. parag. 31, cap IV parag.119 și 133, cap V parag. 172, 175 și 179, securitatea energetică a României este parte componentă a securității naționale a României.** De asemenea, acest fapt reiese și din interpretarea sistematică a **disp. art. 1 și art. 3 lit. m) din Legea nr. 51/1991**, care prevede drept amenințări la adresa securității naționale a României "*orice acțiuni sau inacțiuni care lezează interesele economice strategice ale României, cele care au ca efect periclitarea, gestionarea ilegală, degradarea ori distrugerea resurselor naturale (n.a: energetice), fondurilor forestier, cinegetic și piscicol, apelor și altor asemenea resurse, precum și monopolizarea ori blocarea accesului la acestea, cu consecințe la nivel național sau regional*". În **Decizia CCR nr. 872/2010**, Curtea afirmă că **noțiunea de securitate națională este un concept constituțional și că un element al acesteia îl constituie starea de echilibru și de stabilitate economică**". Curtea mai precizează că: (1) securitatea națională nu implică numai securitatea militară, deci domeniul *manu militari*, ci are și o componentă socială și **economică**; (2) posibilitatea restrângerii exercițiului unor drepturi sau libertăți prevăzută de art. 53 din Constituție este o prerogativă constituțională distinctă de instituirea unor măsuri excepționale (starea de urgență sau de asediu) reglementate de prevederile art. 93 din Constituție (astfel, restrângerea exercițiului unor drepturi se poate dispune și în afara situațiilor reglementate la art. 93 din Constituție)². În **Decizia nr. 91/2018**³, Curtea a reținut că termenul de "*securitate națională*" este unul plurivalent și că, din perspectiva art. 53, alin. (1) din Constituție, se poate vorbi de securitate militară, economică, financiară, informatică, socială a țării. De asemenea, în **Decizia nr. 70/2023**, Curtea a reiterat că "*în materia stabilirii tipurilor de amenințări la adresa securității naționale, revine legiuitorului primar sarcina de a stabili aceste amenințări, aspect care constituie o opțiune de politică de securitate națională a statului român (a se vedea Decizia nr. 91 din 28 februarie 2018, paragraful 69)*". **Cu privire la ultima decizie citată, aplicând raționamentul *mutatis mutandis*, se poate aprecia că și constituirea de capacități de producere a energiei electrice din surse hidro reprezintă interes pentru securitatea energetică a României, parte componentă a securității naționale a României, astfel încât ele să fie reglementate de legiuitorul român, fiind deopotrivă o opțiune de politică de securitate națională a statului român.**

Securitatea energetică a României, privită prin prisma prevederilor constituționale și legislației în vigoare, constituie o componentă vitală și indivizibilă a securității naționale. Art. 1 din Legea nr. 51/1991 stabilește în mod expres că securitatea națională cuprinde elemente de legalitate, echilibru și stabilitate în planurile social, economic și politic, cu o vădită trimitere la temelia și esența statului român consacrată în Constituție. Astfel, orice vulnerabilitate în domeniul energetic poate echivala cu o amenințare la adresa echilibrului și stabilității economice, pârgurile prin care funcționează statul român. Deciziile Curții Constituționale, în special Decizia CCR nr. 872/2010, reafirmă ideea că securitatea națională nu se rezumă la aspectele pur militare, ci înglobează și componenta economică și socială. De

¹ Ioan Muraru, Elena Simina Tănăsescu, "Articolul 1. Statul român" în Ioan Muraru, Elena Simina Tănăsescu, Constituția României, comentariu pe articole, ediția a 2-a, Editura C. H. Beck, București, 2019, p. 3.

² Bogdan Dima, "Articolul 119. Consiliul Suprem de Apărare a Țării", parag. 14-20 în Ioan Muraru, Elena Simina Tănăsescu, *Op. cit.*, 2019, pp. 1027-1028.

³ Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 348 din 20 aprilie 2018.

aceea, asigurarea securității energetice prin stocuri adecvate și diversitate în sursele de producție energetică (precum energia pe bază de huiță și lignit) se încadrează nu doar în sfera economică, dar și în cea de apărare și protecție națională. Acest lucru este evident și prin Hotărârea Parlamentului României nr. 22/2020 care consacră securitatea energetică ca fiind parte integrantă a securității naționale. Adicional, art. 1 și art. 3 lit. m) din Legea nr. 51/1991 identifică amenințările la adresa securității naționale care lezează interesele economice strategice, inclusiv cele energetice. Astfel, garantarea unui mix energetic robust și diversificat nu este doar o chestiune economică, ci una ce ține de siguranța și stabilitatea națională, având în vedere importanța resurselor energetice pentru dezvoltarea și funcționarea optimă a statului român în ansamblul său. **Se înțelege astfel imperativul de a considera securitatea energetică ca o prioritate strategică, ancorată ferm în prevederile constituționale și legale ale României.**

Prezenta inițiativă legislativă își are fundamentul în principalele documente de politici publice și strategii naționale în domeniul energiei și securității, care subliniază cu claritate necesitatea dezvoltării sectorului hidroenergetic ca element strategic. **Programul de guvernare PSD–PNL–USR–UDMR – Grupul parlamentar al minorităților naționale din Camera Deputaților 2025–2028, adoptat prin Hotărârea Parlamentului României nr. 25/2025 și publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 580 din 23 iunie 2025, prevede următoarele:**

- Programul de guvernare 2025–2028, Secțiunea Energie hidroelectrică, pagina 18, prevede: „finalizarea investițiilor hidroenergetice sistate sau întârziate (de exemplu: AHE Jiu, Răstolița, Cerna Belareca, Olt, Câineni, Racovița, Lotrioara, Surduc-Siriu, Pașcani); construirea și finalizarea hidrocentralelor de acumulare prin pompaj (CHEAP) în zonele cu potențial.”
- Programul de guvernare 2025–2028, Secțiunea Creșterea capacităților de producție și diversificarea mixului energetic, pagina 17, prevede: „România vizează creșterea producției interne pentru a reduce dependența de importuri și a asigura securitatea energetică.”
- Programul de guvernare 2025–2028, Secțiunea Modernizarea infrastructurii de transport și distribuție, pagina 18, prevede: „Se vor face investiții semnificative pentru modernizarea și extinderea rețelelor energetice. Dublarea capacității de schimburi transfrontaliere de energie electrică până în 2030, atingând 7.000 MW prin noi investiții la Transelectrica; dezvoltarea infrastructurii de transport al gazelor naturale de către Transgaz; creșterea interconexiunilor cu piețele vecine și interconectarea strategică cu Republica Moldova, inclusiv cuplarea piețelor de energie și gaze naturale; continuarea proiectelor pentru înființarea, dezvoltarea și extinderea rețelelor de gaze naturale; modernizarea sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică din marile orașe.”
- Programul de guvernare 2025–2028, Secțiunea Debirocratizare, digitalizare și guvernantă, pagina 19, prevede: „Simplificarea reglementărilor prin codificarea domeniului energiei și asanarea legislativă; digitalizarea infrastructurii energetice, incluzând contorizarea inteligentă și migrarea tuturor datelor în cloudul privat guvernamental; securitatea cibernetică în energie: înființarea unui Centru de Răspuns la Incidente de Securitate Cibernetică în Energie (CRISCE) și crearea de echipe SOC și CSIRT la nivelul companiilor naționale.”
- Programul de guvernare 2025–2028, Secțiunea Obiective generale – Energie, pagina 17, prevede: „Ministerul Energiei [...] propune măsuri și reforme ample [...] menite [...] să asigure securitatea energetică pe termen lung.”

În paralel, **Strategia Energetică a României 2025–2035, cu perspectiva anului 2050** (aprobată prin HG nr. 1.491/2024) oferă cadrul strategic pe termen mediu și lung care ghidează acest demers legislativ. Strategia evidențiază rolul crucial al hidroenergiei în mixul energetic național, menționând că în prezent hidroenergia constituie principala sursă de energie regenerabilă a României, cu ~34% din consumul intern brut de electricitate, și subliniază necesitatea menținerii și creșterii acestei contribuții. Unul dintre obiectivele strategice enunțate este ca, pentru orizontul 2035, **sectorul hidroenergetic să atingă aproximativ 6.500 MW putere instalată în SEN**, ceea ce ar însemna valorificarea a circa **67% din potențialul hidroenergetic amenajat al țării până în 2035**. În vederea atingerii acestui țel, strategia prevede explicit **realizarea tuturor proiectelor hidroenergetice în curs de execuție** și identifică necesitatea removerii obstacolelor ce stau în calea acestora. De asemenea, documentul strategic accentuează importanța **hidrocentralelor cu acumulare prin pompaj** ca soluție pentru stocarea energiei și echilibrarea surselor regenerabile variabile (eolian, solar), recomandând construirea unor astfel de capacități în deceniul curent. Proiectul de lege răspunde în mod direct acestor direcții strategice: prin facilitarea finalizării proiectelor existente, se va ajunge aproape de ținta de 6500 MW (în prezent Hidroelectrică are ~6388 MW în exploatare, iar cu adăugarea investițiilor sistate s-ar apropia de cifra propusă), și se creează premisele pentru realizarea unor investiții noi (precum pump storage) care să ducă gradul de valorificare a potențialului hidro spre 67%. Totodată, strategia subliniază imperativul **securității energetice** în noul context geopolitic, evidențiind că este necesară o abordare care să trateze sectorul energetic ca pilon de securitate națională. Legea propusă exact acest lucru îl face: integrează obiectivele energetice în sfera securității naționale, prin mecanismul declarării lor de către CSAT, și astfel materializează viziunea strategiei energetice de a avea un sector robust, rezilient la crize.

În plus față de programul de guvernare și strategia energetică, demersul legislativ se aliniază și altor politici publice și obligații asumate de România: **Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice (PNIESC)** prevede o creștere a ponderii regenerabilelor la 30.7% până în 2030 – obiectiv care fără aportul hidroenergetic (menținere și extindere) ar fi dificil de realizat. **Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă (SNDD)** actualizată susține utilizarea sustenabilă a resurselor de apă și extinderea producției de energie verde. Nu în ultimul rând, **Strategia Națională de Apărare 2020-2024** recunoaște explicit securitatea energetică drept componentă a securității naționale, subliniind necesitatea asigurării independenței și rezilienței energetice a țării – principiu care stă la baza declarării proiectelor energetice drept obiective de securitate. Prin urmare, proiectul de lege este coerent și necesar în contextul acestor documente de viziune, contribuind la implementarea lor practică.

Pe plan european, legea contribuie la realizarea țintelor și inițiativelor din cadrul **European Green Deal** și al planului **REPowerEU**, care încurajează statele membre să își accelereze proiectele de energie regenerabilă pentru a înlocui combustibilii fosili importați și a întări securitatea energetică comună. Hidroenergia este recunoscută la nivel european ca sursă de energie regenerabilă stabilă, cu rol important în balansarea rețelelor – în documente precum *Strategia UE pentru integrarea sistemului energetic* se menționează necesitatea extinderii capacităților de stocare precum pompajul hidro. Inițiativa României de a acorda prioritate acestor proiecte o plasează în linia țărilor care acționează proactiv pentru atingerea neutralității climatice până în 2050, evidențiind angajamentul guvernamental față de politica energetică și de mediu a UE.

Din punct de vedere **tehnic și științific**, fundamentarea legii se sprijină pe studii și date care arată fezabilitatea și beneficiile proiectelor hidro. Hidroelectrică dispune de expertiză tehnică solidă, iar majoritatea investițiilor vizate au fost analizate prin studii tehnico-economice actualizate ce confirmă rentabilitatea lor (costul de producție a energiei

hidro rămâne printre cele mai scăzute, iar durata de viață lungă asigură profitabilitate pe termen lung). Există capacitate tehnologică internă pentru execuția lucrărilor – inclusiv industria electromecanică românească (Uzina Hydroengineering etc.) poate furniza echipamente și servicii. Mai mult, dezvoltarea hidrocentralei cu acumulare prin pompaj (precum proiectul Tarnița-Lăpușești de ~1000 MW) este susținută de studii care arată necesitatea unei asemenea facilități pentru a stoca excedentele din orele de vârf de producție regenerabilă și a le folosi în orele de consum maxim. Tehnologia pompajului pompat este matură și folosită pe scară largă în lume pentru stabilitatea sistemelor cu penetrare mare a eolianului și solarului. Prin urmare, **soluțiile tehnice există și sunt viabile**, legea venind doar să elimine obstacolele ne-tehnice care au împiedicat implementarea lor până acum.

În concluzie, proiectul de lege este **fundamentat strategic** de o convergență a politicilor publice naționale și europene, toate indicând aceeași direcție: dezvoltarea accelerată a capacităților energetice proprii, în special a celor regenerabile, pentru a asigura securitatea energetică, tranziția verde și reziliența pe termen lung a economiei. Atât Programul de guvernare 2024–2028, cât și Strategia energetică 2025–2035 solicită acțiuni concrete pentru sectorul hidro – această lege răspunde direct aceluiași imperativ. Adoptarea sa va demonstra angajamentul autorităților române de a **transforma strategiile în rezultate palpabile**, printr-un cadru legal inovator și ferm. În lipsa ei, există riscul ca țintele asumate să rămână neîndeplinite și ca oportunitățile de finanțare și dezvoltare să fie ratate. Prin promovarea acestei legi, România își reafirmă prioritățile strategice: securitatea națională și prosperitatea pe termen lung, bazate pe un sector energetic sigur, curat și sustenabil. Această abordare integrată, ce îmbină obiective de apărare națională cu obiective de dezvoltare economică și protecție a mediului, este emblematică pentru viziunea de guvernare actuală și reflectă maturitatea politicilor publice ale statului român.

În lumina celor expuse, **adoptarea proiectului de lege este pe deplin justificată** și oportună, reprezentând un pas necesar în direcția modernizării infrastructurii energetice strategice a României, în beneficiul prezent și viitor al cetățenilor și al securității naționale.

2.3. Schimbări preconizate prin proiectul de act normativ

Prezenta inițiativă legislativă reglementează **măsuri necesare pentru implementarea proiectelor de securitate națională în domeniul hidroenergiei** și propune **instituirea unui regim juridic special** aplicabil proiectelor hidroenergetice de importanță strategică, în scopul depășirii blocajelor care afectează în prezent realizarea acestora. În esență, **schimbarea principală** constă în recunoașterea formală a acestor investiții ca „**proiecte de securitate națională**” și asigurarea, pe această bază, a unor proceduri accelerate și derogatorii față de regimul obișnuit. Proiectul de lege stabilește mecanisme clare de *”selecție și declarare a obiectivelor hidroenergetice strategice”* care vor fi identificate și declarate ca atare prin hotărâre a Consiliului Suprem de Apărare a Țării (CSAT), în concordanță cu criteriile de importanță pentru securitatea energetică (capacitate instalată semnificativă, rol în stabilitatea SEN, contribuție la atingerea țintelor naționale de energie regenerabilă etc.). Acest pas va conferi proiectelor desemnate un statut special, ce atrage după sine aplicarea setului de măsuri facilitatoare prevăzute de lege.

În concret, **proiectul de lege introduce o serie de măsuri derogatorii și proceduri simplificate** menite să accelereze implementarea acestor obiective strategice, după cum urmează:

- **Derogări în regimul terenurilor și al mediului:** Pentru amplasamentele hidroenergetice declarate de securitate națională, se facilitează obținerea terenurilor necesare atât din fondul forestier, cât și din circuitul agricol. Prin derogare de la legislația silvică, **scoaterea definitivă a terenurilor din Fondul Forestier Național** necesare construirii hidrocentralelor se va realiza *de drept*, direct prin efectul legii, odată cu declararea proiectului ca fiind de securitate națională, fără a mai fi necesară parcurgerea procedurii obișnuite îndelungate de aprobare prin hotărâre de guvern. În acest fel, se elimină întârzierile legate de obținerea avizelor și aprobărilor pentru defrișare, asigurându-se totodată că tăierea masei lemnoase de pe terenurile respective va fi realizată sub controlul autorității silvice competente, în mod gratuit pentru beneficia. Similar, prin derogare de la Legea fondului funciar, terenurile agricole necesare vor putea fi utilizate pentru lucrări fără schimbarea prealabilă a categoriei de folosință, scurtându-se etapele birocratice (care altfel ar presupune avize și compensări).
- **Accelerarea și simplificarea procedurilor de expropriere:** Proiectul de lege întărește aplicarea eficientă a cadrului din Legea nr. 255/2010, adăugând prevederi speciale pentru celeritate. Astfel, *coridorul de expropriere* al obiectivului va fi stabilit imediat după aprobarea indicatorilor tehnico-economici ai investiției (prin act normativ), iar **autoritățile publice locale vor avea obligația explicită** ca, în termen scurt, să întocmească documentațiile cadastrale parcelare pentru toate imobilele afectate și să le predea expropriatorului. Această măsură previne tergiversarea exproprierilor din cauza lipsei de capacitate tehnică a unor primării și asigură identificarea rapidă a proprietarilor îndreptățiți la despăgubiri. De asemenea, se instituie dreptul de *acces anticipat* la terenurile incluse în coridorul de expropriere imediat după emiterea deciziei de expropriere și consemnarea despăgubirilor, fără a aștepta finalizarea tuturor formalităților de transfer de proprietate. În completarea regimului existent, proiectul prevede că **eventualele litigii** legate de proprietate sau contestațiile asupra cuantumului despăgubirilor **nu suspendă punerea în posesie și execuția lucrărilor**. Această abordare a fost folosită cu succes și în Legea nr. 185/2016 și Legea nr. 120/2019, unde s-a stipulat că existența unor operațiuni administrative sau a unor litigii privind imobilele nu împiedică constituirea și exercitarea valabilă a drepturilor de uz și servitute în favoarea inițiatorului proiectului, despăgubirile urmând a fi consemnate în contul proprietarilor de drept. Prin analogie, în prezenta lege, **drepturile de uz, servitute și acces necesare realizării lucrărilor** (de exemplu pentru organizarea de șantier, accesul utilajelor, devierea temporară a cursului apei etc.) se vor stabili în favoarea titularului proiectului în mod automat, pe baza planurilor de execuție aprobate, proprietarii urmând a primi compensațiile legale, însă fără a putea bloca executarea lucrărilor. Acest mecanism asigură **certitudinea demarării efective a construcției** imediat după ce proiectul a fost declarat de importanță națională și s-au alocat fondurile, eliminând riscul amânărilor nejustificate.
- **Proceduri accelerate de avizare și autorizare:** Proiectul instituie termene reduse și *proceduri de urgență* pentru emiterea avizelor și acordurilor necesare. Autoritățile avizatoare (mediu, ape, gospodărirea apelor, autoritățile locale etc.) vor fi obligate să prioritizeze și să soluționeze cererile referitoare la aceste proiecte într-un termen scurt (explicit stabilit de lege, de exemplu 15 zile pentru avize simple, 30 de zile pentru acordul de mediu în procedură accelerată, dacă documentația este completă). Se asigură, totodată, **coordonarea inter-instituțională:** ministerele și agențiile centrale vor constitui grupuri de lucru dedicate sau vor desemna responsabili de proiect, astfel încât avizarea să se facă în mod simultan și corelat, evitându-se circuitul serial obișnuit. În privința **evaluării impactului asupra mediului**, legea prevede un **regim special**,

dar conform cu cerințele europene: proiectele de hidroenergie de securitate națională vor fi considerate ca fiind de *interes public major/imperativ* încă din faza inițială, permițându-se aplicarea procedurii simplificate conforme Regulamentului (UE) 2022/2577 privind accelerarea implementării energiilor din surse regenerabile. Concret, acest regulament european – adoptat ca răspuns la criza energetică – permite statelor membre să scurteze și să simplifice autorizarea proiectelor de energie regenerabilă, recunoscându-le ca fiind de interes public superior. Prezenta lege **valorifică oportunitatea oferită de cadrul european**: acordul de mediu și eventualele evaluări adecvate pentru situri Natura 2000 vor fi parcurse într-un calendar comprimat, utilizând derogările permise de legislația UE în cazuri de interes public strategic (de exemplu, dacă un proiect afectează o arie protejată, se va aplica direct excepția de **imperativ de siguranță națională sau alte motive de interes public major**, conform art. 6(4) din Directiva Habitate, cu avizul Comisiei Europene, similar cum s-a procedat deja prin OUG nr. 175/2022). De asemenea, se vor aplica prevederile art. 4(7) din Directiva Cadru Apă, permițând derogarea de la obiectivul de nedeteriorare a corpurilor de apă în condițiile justificate de **interes public major** – aspect esențial pentru proiectele hidroenergetice ce pot afecta regimul apelor. În toate cazurile, legea solicită adoptarea de **măsuri compensatorii de mediu** acolo unde este cazul (reîmpăduriri pentru suprafețele forestiere defrișate, crearea sau restaurarea de habitate naturale echivalente pentru a compensa impactul asupra biodiversității, etc.), în concordanță cu exigențele comunitare.

- **Clarificarea statutului juridic și regimul de securitate al proiectelor:** Odată declarate prin Hotărâre CSAT ca proiecte de securitate națională, investițiile hidroenergetice vizate vor intra sub incidența unor prevederi speciale de **securitate și protecție**. În mod similar cu proiectele din rețeaua electrică de transport (conform Legii 120/2019), obiectivele hidro strategice vor fi considerate de importanță națională și pentru scopul legislației privind protecția infrastructurilor critice. Aceasta implică, pe lângă accelerarea implementării, și faptul că autoritățile de aplicare a legii și cele cu atribuții în domeniul ordinii publice vor acorda sprijin pentru paza și protecția acestor șantiere și instalații, având în vedere importanța lor. De asemenea, **statutul de proiect de securitate națională** conferit de lege oferă investitorilor (în principal compania Hidroelectrică sau alte entități desemnate) o **siguranță juridică sporită** privind drepturile de acces, de utilizare a resurselor și de executare a lucrărilor, chiar și în situația modificării unor reglementări subsecvente, pe durata realizării investiției.
- **Aplicarea legii și la proiectele în curs:** Un element important este acela că **prevederile legii se vor aplica și proiectelor hidroenergetice aflate deja în curs de execuție sau de proiectare**, dacă acestea sunt declarate între timp ca fiind de securitate națională. Astfel, legea are și un efect retroactiv pozitiv, permițând deblocarea imediată a investițiilor sistate (precum cele enumerate anterior) prin încadrarea lor în noul regim. De exemplu, pentru o hidrocentrală precum Răstolița (aflată într-o arie protejată și oprită din cauza avizelor de mediu), declararea sa ca proiect de securitate națională va reactiva lucrările sub incidența prezentei legi: terenurile necesare vor fi scoase din fond forestier de drept, avizele vor fi re-emise rapid pe baza interesului public major, iar construcția va putea continua fără alte obstacole, respectând noile condiții impuse.

Prin ansamblul acestor **schimbări propuse**, proiectul de lege va crea o **infrastructură legislativă integrată și eficientă** pentru implementarea marilor proiecte hidroenergetice. Se trece de la un proces greoi și fragmentat la un **cadru unitar, cu termene și responsabilități clare**, asigurându-se coordonarea interinstituțională sub imperativul securității naționale. Rezultatul scontat este **accelerarea semnificativă a ritmului de realizare** a acestor investiții:

practic, proiectele de hidroenergie strategică vor fi finalizate în termenul optimizat (de ordinul a 1-3 ani pentru restul de lucrări, față de incertitudinea actuală), contribuind rapid la creșterea capacității de producție de energie a țării. În plus, se elimină riscul ca investiții publice mari deja efectuate (sute de milioane de euro cheltuite în deceniile trecute pe șantierele hidro) să rămână blocate și nefolosite – legea asigurând **valorificarea acestor investiții latent productive**.

Nu în ultimul rând, proiectul propune corelarea tuturor acestor măsuri cu obligațiile ce decurg din legislația europeană și națională în vigoare, pentru a garanta o implementare legală și sustenabilă (aspecte detaliate în secțiunile următoare privind impactul și conformitatea). **Schimbarea de paradigmă** adusă de această lege este tratarea marilor amenajări hidroenergetice nu doar ca simple proiecte de dezvoltare energetică, ci ca elemente de infrastructură critică națională, indispensabile securității statului – similar cu proiectele de apărare sau de importanță strategică – care necesită un regim juridic special, ferm și previzibil.

2.4. Alte informații*)

Secțiunea a 3-a

Impactul socioeconomic**)

3.1. Descrierea generală a beneficiilor și costurilor estimate ca urmare a intrării în vigoare a actului normativ

3.2. Impactul social

Impactul socioeconomic preconizat al adoptării și implementării acestei legi este unul major **pozitiv**, derivat din beneficiile multiple pe care finalizarea marilor proiecte hidroenergetice le va genera pentru economie și societate. În primul rând, creșterea capacității interne de producție a energiei electrice din surse hidro va contribui direct la **întărirea securității energetice a României**, reducând dependența de importuri de energie sau de combustibili fosili. Punerea în funcțiune a noilor capacități (cumulat, câteva sute de MW suplimentari de putere instalată hidro în următorii ani, la care se pot adăuga până la 1000 MW dacă se realizează și proiectul de acumulare prin pompaj planificat) va spori **rezerva de putere disponibilă în sistem** și capacitatea de acoperire a vârfurilor de consum, asigurând o alimentare mai fiabilă a consumatorilor. Acest lucru are un efect benefic asupra întregii economii: crește încrederea investitorilor industriali (care vor avea garanția unei alimentări stabile), scad riscurile de blackout sau de restricții de consum în situații de vârf, iar prețul energiei poate deveni mai stabil și predictibil odată cu creșterea ofertei interne.

Implementarea proiectelor de securitate hidroenergetică va avea și un **impact social** pozitiv în sensul îmbunătățirii calității vieții populației: asigurarea accesului neîntrerupt la energie electrică, inclusiv în zone izolate (prin stabilitatea rețelei), posibilitatea alimentării unor rețele locale de irigații sau apă potabilă ce pot fi integrate cu barajele hidro, precum și reducerea poluării aerului (ca urmare a diminuării necesității centralelor pe cărbune sau păcură). Prin creșterea ponderii energiilor curate în mix, se contribuie și la **protejarea sănătății publice** pe termen lung, prin reducerea emisiilor poluante și a efectelor schimbărilor climatice. În ceea ce privește **efectele sociale negative potențiale**, acestea sunt minore și atent gestionate: legea prevede despăgubiri juste pentru proprietarii expropriați, astfel încât aceștia să nu fie prejudiciați material; relocarea eventuală a unor gospodării (dacă este cazul

în zonele inundabile de acumulare) se va face cu respectarea drepturilor și a demnității celor afectați, oferindu-li-se compensații și soluții de reședință alternative.

3.3. Impactul asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale omului

Proiectul de lege implică, în mod inevitabil, **interferența cu exercițiul unor drepturi și libertăți fundamentale**, într-o măsură limitată și strict necesară pentru atingerea scopului său legitim. În principal, este vorba despre **dreptul de proprietate privată** (garantat de art. 44 din Constituția României) și despre unele aspecte privind **dreptul la un mediu sănătos** (consacrat de art. 35 din Constituție) și, într-o mai mică măsură, despre libertatea economică și accesul la justiție (în contextul reglementării efectului suspensiv al contestării). Conform art. 53 din Constituție, restrângerea exercitării unor drepturi poate fi realizată **numai prin lege**, cu condiția respectării caracterului necesar, proporțional și nediscriminatoriu al măsurii, precum și a păstrării **substanței dreptului**. Expunem în continuare modul în care prevederile proiectului se încadrează riguros în aceste cerințe constituționale, justificând restrângerile propuse.

Dreptul la proprietate privată: Legea instituie proceduri de expropriere pentru cauză de utilitate publică și de instituire a unor drepturi de servitute și folosință asupra terenurilor necesare realizării lucrărilor hidroenergetice. Acest lucru reprezintă, indubitabil, o limitare a dreptului de proprietate al persoanelor fizice/juridice afectate, care pot fi constrânse să cedeze proprietatea asupra imobilelor sau să suporte folosirea acestora de către altcineva. Cu toate acestea, măsura este pe deplin **legitimă și justificată**: securitatea energetică națională și realizarea infrastructurii critice constituie un **scop de utilitate publică** și de interes național, prevăzut de Constituție printre motivele care pot justifica restrângerea (art. 53 alin. (1) menționează *apărarea securității naționale* ca temei legitim). În plus, exproprierea se face **în condițiile legii**, cu acordarea unei **dreptăți și prealabile despăgubiri** pentru bunurile expropriate, așa cum impune art. 44 alin. (3) din Constituție. Proiectul de lege nu derogă de la obligația de despăgubire justă; dimpotrivă, prevede mecanisme clare de evaluare și consemnare a sumelor cuvenite proprietarilor, asigurând protecția intereselor acestora. Astfel, deși proprietarii sunt nevoiți să cedeze terenurile pentru lucrare, **ei primesc echivalentul bănesc integral al valorii** stabilite a proprietăților, nefiind deci prejudiciați patrimonial. Mai mult, acolo unde este posibil, legea permite instituirea de drepturi de uz temporar sau servitute de trecere în locul expropriării integrale – deci o ingerință **mai blândă** în dreptul de proprietate – atunci când nu este necesară deposedarea definitivă. Măsura este așadar **proporțională** cu scopul: se sacrifică proprietatea privată *doar în măsura strict necesară* realizării obiectivului public, evitându-se afectarea unor suprafețe mai mari decât cele necesare și oferindu-se compensații. De asemenea, caracterul *temporar* al restrângerii rezultă din însuși faptul că exproprierea este un act *ocazional*, punctual, legat de implementarea proiectului, nefiind o politică generală de deposedare. După finalizarea coridorului de expropriere, ceilalți proprietari din afara perimetrului nu sunt afectați, iar proprietarii expropriați își pierd dreptul doar asupra terenului necesar lucrării, nu și asupra altor bunuri. În plus, dreptul lor de a contesta cuantumul despăgubirii în instanță rămâne **garantat** – ei pot obține, pe cale judecătorească, mărirea compensației dacă consideră că evaluarea nu a fost corectă.

Trebuie subliniat că reglementările speciale din lege privind accesul pe proprietăți și continuarea lucrărilor chiar dacă există litigii nu anulează **dreptul de acces la justiție** al persoanelor, ci doar îi **modifică efectul temporal**. Posibilitatea ca o contestație să nu suspende executarea lucrărilor este justificată de interesul public major de a nu întârzia proiectul; însă partea are în continuare dreptul să se judece și, dacă obține câștig de cauză, fie primește despăgubiri suplimentare, fie – teoretic – ar putea obține constatarea nelegalității procedurii (situație în care statul ar

răspunde ulterior, fără însă a demola un obiectiv deja realizat, căci legea asigură **stabilitatea efectelor**). Această soluție a fost validată și în alte legi speciale (ex. Legea 185/2016, unde s-a considerat constituțional ca transferul de proprietate să se realizeze de drept odată cu consemnarea despăgubirii, chiar dacă există litigii, tocmai pentru a preveni abuzul de drept și tergiversarea) – deci *principiul a fost acceptat jurisprudențial* ca proporțional și necesar în situații de interes național.

Dreptul la un mediu sănătos și echilibrat ecologic: Constituția României recunoaște dreptul oricărei persoane la un mediu sănătos (art. 35). Implementarea marilor proiecte hidroenergetice poate implica afectarea temporară sau permanentă a mediului (defrișări, modificarea albiilor de râuri, impact asupra faunei și florei locale), ceea ce, implicit, ar putea fi interpretat ca o limitare a exercițiului acestui drept constituțional pentru cetățenii din zonele respective sau pentru societate în ansamblu. Cu toate acestea, și în acest caz, **restrângerea este una permisă și fundamentată** pe considerente solide de interes public. În primul rând, art. 53 permite restrângeri și pentru *apărarea siguranței naționale, a ordinii publice, a sănătății populației* – or, securitatea energetică este strâns legată de siguranța națională și de bunăstarea populației (un sistem energetic nesigur afectează grav ordinea publică și chiar sănătatea și viața cetățenilor, expuși la penurii de energie). În al doilea rând, legislația de mediu însăși (europeană și națională) prevede mecanisme de exceptare pentru proiecte de interes public major, recunoscând că în anumite cazuri **interesul public prevalează asupra protecției integrale a mediului**, cu condiția luării de măsuri compensatorii. Proiectul de față se înscrie exact în această logică: declararea acestor proiecte ca fiind de securitate națională (deci *imperativ public major*) permite autorizarea lor chiar dacă afectează arii naturale protejate sau starea corpurilor de apă, însă *numai* după o evaluare riguroasă și dispunerea tuturor compensațiilor de mediu posibile (crearea de noi habitate pentru specii, împădurirea altor terenuri în compensare etc.). Dreptul colectiv la un mediu sănătos este deci *atenuat* într-o mică măsură locală și punctuală, dar nu este suprimat – mediul per ansamblu rămâne protejat prin condițiile impuse. În plus, merită menționat că finalizarea acestor hidrocentrale va aduce beneficii mari mediului pe termen lung (reducerea poluării și a emisiilor de gaze cu efect de seră), așa încât, privit holistic, demersul legislativ **susține de fapt realizarea unui mediu mai sănătos** pe viitor, chiar dacă presupune unele sacrificii de mediu pe termen scurt. Prin urmare, ingerința este **proporțională și justificată**: se afectează anumite elemente de mediu într-o măsură controlată, pentru a se obține un beneficiu public esențial (energie curată, securitate energetică) care la rândul său va proteja mediul la scară largă (limitând schimbările climatice). De asemenea, legea respectă cerința de a nu atinge *existența dreptului*: nu se abrogă nicio prevedere de protecție a mediului, nu se neagă importanța unui mediu sănătos, ci doar se creează un echilibru între acest drept și alte interese fundamentale.

Alte drepturi și interese: S-ar putea ridica problema *libertății economice* a unor operatori privați, în sensul că legea facilitează proiectele statului (Hidroelectrica) – însă legea nu exclude ca și investitori privați să fie desemnați pentru proiecte de interes național (dacă ar exista), deci nu este discriminatorie pe criteriul naturii proprietății. Toți actorii care derulează proiecte declarate de CSAT beneficiază de același regim. De asemenea, **principiul egalității** în fața legii este respectat: restrângerile (exproprii, servituți) se aplică tuturor proprietarilor afectați în mod egal, după aceeași procedură, fără vreo diferențiere arbitrară. Nu sunt vizate categorii de populație pe criterii etnice, religioase sau altele – singura diferențiere rezultă din amplasamentul geografic (cei care dețin teren pe coridorul unui proiect strategic vor fi expropriați, ceilalți nu), ceea ce ține de situații obiectiv diferite și nu constituie discriminare.

În ceea ce privește **dreptul la informație și consultare publică** (parte a drepturilor cetățenești în materie de decizii de mediu, conform Convenției Aarhus), legea prevede totuși derularea procedurilor de consultare într-un mod

accelerat, dar nu le elimină. Publicul va fi informat despre declararea proiectului ca proiect de securitate națională și despre impactul acestuia, însă timpii de consultare se pot comprima având în vedere caracterul urgent. Și aici considerăm că este o limitare necesară și proporțională – consultarea nu este suprimată, ci adecvată timpului disponibil, pentru a nu bloca proiectul.

Respectarea condițiilor art. 53: Măsurile propuse prin lege sunt **temporare**, în sensul că se aplică pe durata implementării proiectelor și încetează după finalizarea lor (drepturile de servitute expiră odată cu terminarea lucrărilor de construcție, procedurile derogatorii de mediu se încheie cu emiterea actelor necesare, etc.). Ele sunt fără îndoială necesare într-o societate democratică, dat fiind că obiectivul lor este să protejeze un interes vital al societății – securitatea energetică – care dacă ar fi periclitat, ar aduce atingeri grave populației și funcționării statului de drept. Măsurile sunt **proporționale**, deoarece s-a încercat în fiecare caz cea mai mică ingerință posibilă pentru efectul scontat: de exemplu, proprietarii sunt compensați (nu se ia proprietatea fără despăgubire), mediul este afectat controlat și compensat, procedurile judiciare sunt menținute (fără suspendare, dar cu judecare în continuare). Măsurile sunt **nediscriminatorii**, aplicându-se general tuturor situațiilor similare, fără privilegii sau restricții nejustificate pentru vreo categorie de persoane. **Esența drepturilor fundamentale** rămâne neafectată: proprietatea privată rămâne garantată în România (exproprierea fiind o excepție legal prevăzută), dreptul la mediu rămâne un principiu constituțional (cu excepțiile recunoscute), accesul la justiție este conservat (fără blocarea căilor de atac, ci doar fără efect suspensiv automat).

În concluzie, **restrângerea exercițiului unor drepturi fundamentale prin prezenta lege este pe deplin justificată de imperativul apărării securității naționale** și al asigurării bunăstării generale – scop prevăzut de art. 53 din Constituție – și îndeplinește toate condițiile de legalitate, necesitate, proporționalitate și echitate prevăzute de legea fundamentală. Apreciem că dezvoltarea infrastructurii energetice de interes național poate justifica limitări ale exercițiului dreptului de proprietate (cu respectarea despăgubirii) și ale dreptului la un mediu sănătos (dacă se demonstrează interesul public major și se iau măsuri compensatorii), considerente care se regăsesc și în filosofia prezentei legi.

3.4. Impactul macroeconomic

3.4.1. Impactul asupra economiei și asupra principalilor indicatori macroeconomici

Un aspect socioeconomic semnificativ este **crearea de locuri de muncă și dezvoltarea industriilor conexe**. Prin deblocarea imediată a șantierelor hidroenergetice stagnante și demararea altora noi, se vor crea sute (dacă nu mii) de locuri de muncă în construcții, inginerie, producție de echipamente și servicii specializate. Comunitățile locale din zonele unde se reiau lucrările (Valea Jiului, Mureș, Olt, Buzău, etc.) vor beneficia de influx economic – locuri de muncă locale, contracte pentru firmele locale în construcții și transport, dezvoltarea infrastructurii zonale – ceea ce va **stimula dezvoltarea regională** echilibrată. Pe termen lung, noile hidrocentrale vor oferi locuri de muncă stabile în operare și mentenanță și vor genera venituri la bugetele locale (impozite și taxe locale) odată ce devin operaționale. De asemenea, sporirea producției de energie regenerabilă (hidro) contribuie la **protejarea consumatorilor** împotriva volatilității prețurilor la energie fosilă și a costurilor asociate emisiilor de carbon, având în vedere politicile UE de decarbonizare – deci un beneficiu socio-economic indirect este menținerea energiei la costuri accesibile și reducerea vulnerabilității consumatorilor la șocuri de preț.

3.4.2. Impactul asupra mediului concurențial și domeniul ajutoarelor de stat

În ceea ce privește mediul concurențial, trebuie subliniat că dezvoltarea de noi capacități hidroenergetice în România, în special în zonele unde există infrastructură parțial executată, va avea un **efect pozitiv asupra concurenței pe piața de energie**, contribuind la creșterea ofertei interne, diversificarea surselor de energie, reducerea presiunilor asupra prețului de piață și întărirea capacității sistemului național de a reacționa la vârfuri de consum sau la fenomene meteorologice extreme. Apariția unor capacități noi, stabile, controlabile și cu un cost marginal redus de producție, cum sunt hidrocentralele mari, va determina o **presiune concurențială benefică** asupra celorlalți producători, încurajând eficiența, investițiile și inovația, fără a afecta însă echilibrul pieței sau a crea poziții dominante abuzive. În plus, noile capacități vor asigura **servicii de sistem suplimentare** (reglaj de frecvență, rezerve rotative etc.), sporind lichiditatea și concurența în piețele auxiliare, în beneficiul operatorului de transport și, în ultimă instanță, al consumatorului final.

3.5. Impactul asupra mediului de afaceri

Implementarea regimului normativ instituit prin prezenta lege este susceptibilă de a genera efecte economice semnificative și favorabile asupra mediului de afaceri din România, în special în ceea ce privește **ecosistemul tehnologic, industrial și logistic asociat sectorului hidroenergetic**, atât prin creșterea cererii agregate pentru lucrări de infrastructură energetică majoră, cât și prin dinamizarea fluxurilor investiționale și tehnologice în avalul lanțului de aprovizionare.

În mod specific, accelerarea și finalizarea proiectelor hidroenergetice de interes strategic, reglementate prin lege, implică lucrări de complexitate ridicată, cu componentă multidisciplinară (electromecanică, geotehnică, hidraulică, construcții civile, automatizări de proces și securitate cibernetică a infrastructurilor critice), ceea ce determină o **creștere directă și substanțială a cererii pentru produse, servicii și soluții tehnologice performante**, furnizate preponderent de mediul privat – inclusiv IMM-uri de nișă, întreprinderi mari cu profil industrial, firme de inginerie și consultanță specializată, operatori logistici și companii de mentenanță și suport operațional.

Totodată, sectorul hidroenergetic – prin natura sa capital-intensivă și prin multiplicatorii economici ridicați – are capacitatea de a **propulsa activitatea conexasă în domenii precum construcții speciale, fabricarea echipamentelor hidroenergetice, producția de materiale avansate (oțeluri aliate, betoane aditivă, sisteme hidraulice integrate), instalații electromecanice, echipamente de reglaj automat și SCADA, dar și digitalizare energetică**, ceea ce transformă infrastructura hidro într-un veritabil **vector de industrializare strategică**. Astfel, finalizarea acestor proiecte generează **efecte de antrenare extinse în economie**, cu accent pe sectoarele cu valoare adăugată ridicată și pe dezvoltarea lanțurilor valorice interne.

În paralel, cadrul derogatoriu instituit în materie de autorizare, avizare și regim de achiziții publice, aplicabil strict proiectelor declarate ca fiind de securitate națională, creează premisele pentru **reducerea incertitudinilor administrative și juridice** care descurajează investițiile, prin simplificarea etapelor de validare și asumarea decizională unificată la nivelul autorităților implicate. Această abordare asigură o **reducere predictibilă și controlată a riscurilor necomerciale** (administrative, litigioase, birocratice), ceea ce, în termeni de business,

conduce la **creșterea atractivității sectorului hidroenergetic pentru investitori, subcontractori și furnizori privați.**

Este de menționat și faptul că proiectele vizate prin prezenta lege dispun, în majoritatea cazurilor, de o **infrastructură parțial realizată în anii anteriori**, cu lucrări de bază (excavații, acumulări, fundații, galerii de aducțiune etc.) în proporții variabile între 30–90%. Finalizarea acestora implică **investiții publice și private complementare** ce pot fi mobilizate rapid, cu termene scurte de execuție comparativ cu proiecte greenfield, ceea ce permite antreprenorilor să **accedă la contracte de amploare într-un orizont temporar scurt spre mediu**, stimulând ocuparea forței de muncă, retenția personalului calificat și transferul de competențe tehnologice în teritoriu.

Din perspectivă regională, relansarea marilor proiecte hidro implică **revitalizarea economică a unor zone montane sau izolate**, în care dezvoltarea industrială și infrastructurală a stagnat în ultimele decenii, generând oportunități directe și indirecte pentru microîntreprinderi locale, activități de suport (cazare, catering, transport) și infrastructură tehnico-edilitară.

În ceea ce privește perspectivele pe termen mediu, creșterea ponderii energiei hidro controlabile și stocabile în mixul energetic contribuie la **stabilizarea pieței de energie electrică**, prin disponibilizarea unor capacități rapide de reglaj și echilibrare, ceea ce reduce costurile sistemice suportate de consumatori industriali mari și medii. Această stabilitate energetică este esențială pentru **asigurarea continuității activității economice, planificarea industrială pe termen lung și atragerea de investiții străine directe în sectoare energofage**, cum sunt metalurgia, chimia de bază, industriile grele și producția de bunuri intermediare.

În concluzie, impactul proiectului legislativ asupra mediului de afaceri este profund favorabil, întrucât oferă un cadru instituțional robust, clar și predictibil pentru accelerarea unui segment strategic al sectorului energetic național, cu efecte pozitive în planul **dezvoltării economice, coeziunii industriale, transferului tehnologic și consolidării competitivității întreprinderilor românești** în lanțul valoric hidroenergetic, în acord cu obiectivele politicii industriale și energetice ale Uniunii Europene și cu direcțiile prevăzute în Programul de Guvernare 2024–2028 și în Strategia Energetică a României 2025–2035.

3.6. Impactul asupra mediului înconjurător

Impactul asupra mediului al proiectului de lege trebuie analizat din două perspective: (i) impactul imediat al implementării proiectelor hidroenergetice a căror realizare este facilitată de lege și (ii) impactul pe termen lung, sistemic, asupra mediului, ca urmare a schimbării mixului energetic și a politicilor de dezvoltare durabilă.

Din perspectiva **impactului imediat și local asupra mediului**, este de așteptat că punerea în operă a marilor lucrări hidroenergetice va genera unele efecte adverse punctuale: defrișarea unor suprafețe de pădure pentru crearea lacurilor de acumulare sau a drumurilor tehnologice, modificarea albiilor naturale ale râurilor (unele sectoare de râu vor fi parțial deviate prin derivații sau baraje), cu consecințe asupra habitatelor acvatiche, și potențiale perturbări pentru fauna și flora din zonele de șantier (inclusiv specii protejate, acolo unde lucrările traversează situri Natura 2000). De asemenea, în faza de construcție vor exista emisii de praf, zgomot, vibrații și vor rezulta deșeuri (material lemnos extras, material excavat, etc.) ce trebuie gestionate. **Conștienți de aceste impacturi negative**, inițiatorii proiectului de lege au inclus prevederi exprese care impun **măsuri de protecție a mediului și remediere**. Astfel,

Înainte de demararea efectivă a lucrărilor, se vor realiza sau actualiza studiile de impact și studiile de evaluare adecvată, în baza cărora autoritățile de mediu vor stabili condiții stricte: de pildă, obligația realizării de **coridoare ecologice pentru fauna acvatică** (cum ar fi scări de pești pe baraje, pentru a permite migrarea ihtiofaunei în amonte și aval), asigurarea unui **debit minim vital** în albiile naturale rămase în avalul derivărilor, limitarea perioadelor de construire la anumite sezoane pentru a evita deranjarea perioadelor de reproducere la specii, colectarea și relocarea temporară a faunei acolo unde este posibil (ex. pești, amfibieni), precum și **refacerea suprafețelor afectate** după finalizarea lucrărilor (replantarea de arbori, reconstrucția ecologică a malurilor, etc.). De asemenea, legea solicită expres ca, dacă un proiect afectează un habitat natural protejat, să fie identificate și puse în aplicare **măsuri compensatorii** adecvate înainte de punerea în funcțiune.

În plus, legea instituie *măsuri compensatorii obligatorii*: dacă un habitat natural protejat este afectat, trebuie create sau restaurate alte habitate echivalente ca suprafață și calitate ecologică, înainte ca hidrocentră să devină operațională. De pildă, pentru porțiunile de râu transformate în lac de acumulare, se pot reface albiile unor pâraie alternative din apropiere sau amenaja zone umede compensatorii. De asemenea, pentru suprafețele defrișate se vor realiza **împăduriri compensatorii** cel puțin egale ca întindere, contribuind la menținerea fondului forestier național. Toate aceste condiții vor fi detaliate în avizele de mediu și monitorizate de autorități pe parcursul execuției.

În concluzie, **impactul local negativ asupra mediului**, deși puțin existent, va fi ținut sub control prin măsuri de prevenire, reducere și compensare, astfel încât ecosistemele afectate să fie într-o măsură cât mai mare protejate sau redatelor naturii după finalizarea lucrărilor. Este important de precizat că multe dintre proiectele vizate (precum AHE Jiu, Răstolița) se află în stadii avansate de execuție, deci o parte din impactul de mediu a fost deja produs în trecut; finalizarea acestor lucrări, însoțită de remedierea zonelor, este preferabilă **lăsării șantierelor abandonate**, care oricum degradează mediul prin eroziuni necontrolate, aluviuni, șantiere neecologizate. Astfel, legea conduce și la **ecologizarea** unor situri afectate, obligând titularii să finalizeze și să pună în siguranță lucrările începute.

Pe termen mediu și lung, **impactul asupra mediului la nivel național și global va fi unul pozitiv semnificativ**, datorită creșterii ponderii energiei curate în mixul energetic. Hidroenergia este o sursă regenerabilă care **nu emite gaze cu efect de seră** în timpul operării. Prin adăugarea noilor capacități hidro, se va putea reduce utilizarea centralelor fosile (cărbune, gaz) pentru producerea de electricitate, ceea ce va conduce la scăderea emisiilor totale de CO₂ ale României. Acest lucru contribuie direct la obiectivele de **combateră a schimbărilor climatice** și la angajamentele asumate de România în cadrul Acordului de la Paris și al pachetului climatic european (Fit for 55). De asemenea, hidrocentralele au durate de viață foarte mari (50+ ani), asigurând generarea sustenabilă de energie și pentru **generațiile viitoare**, element esențial al conceptului de dezvoltare durabilă. Odată realizate, ele oferă și beneficii colaterale mediului: lacurile de acumulare pot servi la **regularizarea debitelor** și prevenirea inundațiilor catastrofale în aval (protejând astfel comunitățile și ecosistemele riverane de viituri extreme, al căror risc crește odată cu schimbările climatice), pot asigura **rezerve de apă** pentru perioade de secetă (sprijinind menținerea debitelor ecologice și alimentarea localităților) și pot deveni zone umede ce oferă noi habitate pentru păsări acvatice și biodiversitate (multe lacuri de acumulare dezvoltă în timp ecosisteme proprii valoroase).

În termeni de **dezvoltare durabilă**, legea răspunde integrat celor trei dimensiuni – economică, socială și de mediu: promovează creșterea economică prin infrastructură energetică modernă, asigură coeziune socială și bunăstare prin securitatea alimentării cu energie, și contribuie la protecția mediului global (climatic) prin reducerea poluării. România își va putea atinge mai ușor țintele de energie regenerabilă (atât pentru 2030, cât și perspectivele pentru

2050), consolidând tranziția către o economie cu emisii scăzute de carbon. Totodată, se asigură alinierea la **Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD)** ale ONU – în special ODD7 (Energie curată și la preț accesibil) și ODD13 (Acțiune climatică) – arătând angajamentul statului de a implementa politici publice care reconciliază dezvoltarea infrastructurii cu protecția mediului.

În concluzie, **impactul asupra mediului este unul gestionabil și compensat**, iar beneficiile de mediu pe termen lung (reducerea emisiilor, adaptarea la efectele schimbărilor climatice) depășesc costurile ecologice pe termen scurt. Legea asigură că aceste proiecte vor fi implementate *responsabil din punct de vedere ecologic*, sub monitorizarea strictă a autorităților și în conformitate cu cerințele de mediu naționale și europene. Astfel, dezvoltarea hidroenergiei este integrată armonios în viziunea de **dezvoltare durabilă** a României, ca parte a unui viitor energetic sigur, curat și prosper.

3.7. Evaluarea costurilor și beneficiilor din perspectiva inovării și digitalizării

Proiectul de act normativ nu se referă la acest aspect.

3.8. Evaluarea costurilor și beneficiilor din perspectiva dezvoltării durabile

Adoptarea regimului normativ instituit prin prezenta lege este justificată în mod concludent de raportul favorabil dintre costurile sistemice (administrative, instituționale și bugetare) și beneficiile macrostructurale estimate pe termen scurt, mediu și lung, cu relevanță directă asupra celor trei piloni ai dezvoltării durabile: **durabilitatea economică, sustenabilitatea ecologică și echitatea socială intergenerațională**.

Costurile directe asociate implementării măsurilor prevăzute în proiectul de lege sunt în principal de natură **administrativ-regulatorie**, constând în:

- reorganizarea fluxurilor instituționale de avizare și autorizare pentru proiectele hidroenergetice de securitate națională;
- operaționalizarea procedurii proprii de achiziții publice în regim derogatoriu;
- adaptarea temporară a resurselor umane și logistice din cadrul autorităților implicate (Ministerul Energiei, Ministerul Mediului, ANPM, autorități locale, etc.) pentru a răspunde în timp real la solicitările de autorizare sau avizare.

Aceste costuri sunt **marginale** în raport cu valoarea investițională a proiectelor vizate (care depășește 4 miliarde euro până în 2030, conform datelor oficiale privind investițiile majore ale Hidroelectrica) și vor fi **amortizate integral** prin economiile realizate din scurtarea duratei de implementare (estimativ cu 24–36 de luni mai puțin pentru fiecare proiect) și prin reducerea litigiilor sau blocajelor cauzate de incertitudini administrative.

Pe componenta economică, beneficiile rezultate sunt cuantificabile în următoarele dimensiuni fundamentale:

1. **Capacitate energetică suplimentară instalată:** se vor adăuga la sistemul național peste 500 MW instalați în regim de producție controlabilă, reglabilă și predictibilă, contribuind direct la securitatea energetică și la reducerea dependenței de importuri sau de surse intermitente.

2. **Reducerea costurilor de echilibrare** în SEN: energia hidro dispune de cele mai rapide timpi de ramp-up / ramp-down din întreg mixul, ceea ce permite reducerea activării rezervelor scumpe (ex. gaz), cu un potențial de economisire estimat la peste 100 milioane euro/an pentru operatorul de sistem (Transelectrica).
3. **Reducerea pierderilor tehnologice în rețea**, prin producție descentralizată (în special pentru proiectele din zonele intramontane), ceea ce va scădea presiunea asupra infrastructurii de transport și distribuție, conducând la prelungirea duratei de viață a echipamentelor rețelei și la diminuarea investițiilor corective în rețea.
4. **Creșterea gradului de integrare economică regională**: capacitățile hidro moderne vor permite exporturi energetice cu intensitate scăzută de carbon, valorificând poziția geostrategică a României ca hub regional în piața energetică a Europei Centrale și de Sud-Est.

Deși proiectele hidroenergetice implică un impact inițial local asupra mediului (ocuparea terenului, modificări morfologice ale cursului de apă, etc.), beneficiile ecologice cumulative ale finalizării acestora sunt superioare, întrucât:

- se vor înlocui capacități vechi, ineficiente sau emisive, cu instalații moderne, conforme cu BAT (Best Available Techniques) și cu emisii nete de CO₂ aproape nule;
- se vor crea **noi lacuri de acumulare**, cu funcție duală: hidroenergetică și de **gestionare adaptivă a riscului hidrologic** (secetă, inundații);
- în unele cazuri (ex. Răstolița, Surduc–Nehoiășu, Siriu II), proiectele vor include **echipamente de microhidrocentrală** la debite ecologice, asigurând continuitatea debitului și minimizând impactul ecologic pe timpul exploatarei.

Prin urmare, aceste proiecte sprijină tranziția energetică, atingerea țintelor din PNIESC și REPowerEU, și contribuie la **neutralitatea climatică** până în 2050, în acord cu Pactul Verde European și Regulamentul (UE) 2021/1119 (Legea europeană a climei).

Proiectele vor genera peste **5.000 de locuri de muncă directe și indirecte**, în zone defavorizate, contribuind la coeziunea teritorială și la evitarea depopulării regiunilor montane. Prin furnizarea unei energii curate și stabile, ele contribuie la **menținerea competitivității industriilor autohtone**, protejând astfel capitalul productiv intern pe termen lung. Totodată, barajele și lacurile de acumulare aferente pot fi integrate în strategii locale de **turism sustenabil, piscicultură, irigații sau aprovizionare cu apă**, maximizând randamentul social al investiției.

3.9. Alte informații

Impactul instituțional al proiectului de lege va fi reflectat în modul de lucru al autorităților publice implicate în avizarea și realizarea acestor investiții. În spiritul legii, se va consolida **cooperarea interinstituțională** între ministere (Ministerul Energiei, Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor, Ministerul Transporturilor în ce privește siguranța barajelor, Ministerul Apărării Naționale prin CSAT etc.), precum și între autoritățile centrale și cele locale. Instituțiile publice vor trebui să se adapteze noilor termene scurte și să-și eficientizeze procedurile interne, ceea ce poate constitui un catalizator pentru **birocrație mai suplă** și în alte domenii (efect de exemplu și bună practică). De asemenea, este posibilă **creșterea capacității administrative** prin necesitatea de a gestiona prompt proiecte mari: de pildă, Agenția Națională pentru Protecția Mediului și agențiile regionale de mediu vor trebui să mobilizeze resurse (resursă umană calificată, experți) pentru evaluarea accelerată a acestor proiecte – fapt ce poate conduce la întărirea acestor instituții (inclusiv prin alocări bugetare suplimentare sau proiecte de asistență tehnică). Un alt efect

instituțional este **clarificarea competențelor** și responsabilităților: legea nominalizează explicit autoritățile responsabile de fiecare etapă (expropriator – de regulă Ministerul Energiei sau o companie publică mandatată; emitentul deciziei de mediu – ANPM; administratorul fondului forestier – Romsilva etc.), reducând riscul de conflict de competență sau de pasare a responsabilității.

Se anticipează și un **impact pozitiv asupra capacității administrative a sectorului energetic**: compania Hidroelectrică, principalul dezvoltator al acestor proiecte, va beneficia de un cadru clar care îi permite să-și planifice investițiile strategice, știind că termenele de realizare vor fi mult mai predictibile. Acest lucru îi va îmbunătăți performanța instituțională și managerială, permițându-i să atragă mai ușor finanțare (credite, parteneriate) pentru proiecte, având în vedere reducerea riscurilor de implementare. De asemenea, alte instituții precum Administrația Națională “Apele Române” vor putea integra mai bine noile lucrări în planurile de management al apelor (ex: operarea coordonată a barajelor pentru prevenirea inundațiilor și producerea de energie). În ansamblu, instituțiile statului vor trebui să trateze sectorul hidroenergetic ca pe o **prioritate strategică**, ceea ce reprezintă o aliniere necesară la obiectivele actuale de securitate națională.

Secțiunea a 4-a

Impactul financiar asupra bugetului general consolidat atât pe termen scurt, pentru anul curent, cât și pe termen lung (pe 5 ani), inclusiv informații cu privire la cheltuieli și venituri*)**

- în mii lei (RON) -						
Indicatori	Anul curent	Următorii patru ani				Media pe cinci ani
		3	4	5	6	
1	2	3	4	5	6	7
4.1. Modificări ale veniturilor bugetare, plus/minus, din care:						
a) buget de stat, din acesta:						
(i) impozit pe profit						
(ii) impozit pe venit						
b) bugete locale						
(i) impozit pe profit						
c) bugetul asigurărilor sociale de stat:						
(i) contribuții de asigurări						

d) alte tipuri de venituri (Se va menționa natura acestora.)						
4.2. Modificări ale cheltuielilor bugetare, plus/minus, din care:						
a) buget de stat, din acesta:						
(i) cheltuieli de personal						
(ii) bunuri și servicii						
b) bugete locale:						
(i) cheltuieli de personal						
(ii) bunuri și servicii						
c) bugetul asigurărilor sociale de stat:						
(i) cheltuieli de personal						
(ii) bunuri și servicii						
d) alte tipuri de cheltuieli (Se va menționa natura acestora.)						
4.3. Impact financiar, plus/minus, din care:						
a) buget de stat						
b) bugete locale						
4.4. Propuneri pentru acoperirea creșterii cheltuielilor bugetare						
4.5. Propuneri pentru a compensa reducerea veniturilor bugetare						
4.6. Calcule detaliate privind fundamentarea modificărilor veniturilor și/sau cheltuielilor bugetare						

4.7. Prezentarea, în cazul proiectelor de acte normative a căror adoptare atrage majorarea cheltuielilor bugetare, a următoarelor documente:

Prezentul proiect nu are impact financiar.

a) fișa financiară prevăzută la art. 15 din Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice, cu modificările și completările ulterioare, însoțită de ipotezele și metodologia de calcul utilizată;

b) declarație conform căreia majorarea de cheltuială respectivă este compatibilă cu obiectivele și prioritățile strategice specificate în strategia fiscal-bugetară, cu legea bugetară anuală și cu plafoanele de cheltuieți prezentate în strategia fiscal-bugetară.

4.8. Alte informații

Impactul bugetar direct al prezentei legi asupra bugetului general consolidat este relativ limitat, întrucât legea în sine nu instituie cheltuieli bugetare substanțiale noi, ci mai degrabă creează condițiile legislative pentru investiții care oricum sunt planificate în principal a fi finanțate din surse proprii ale companiilor de stat (Hidroelectrică), fonduri europene și alte instrumente financiare. Cu toate acestea, există anumite **implicații financiare** ce merită menționate:

- **Costuri și economii pentru bugetul de stat:** Procedurile accelerate de expropriere presupun plata despăgubirilor către proprietari într-un interval mai scurt. Fondurile pentru aceste despăgubiri, în funcție de regimul fiecărui proiect, pot proveni fie de la buget (dacă expropriator este statul direct printr-o entitate publică), fie din bugetul investitorului (de ex. Hidroelectrică, care este o societate comercială de stat). În cazul proiectelor derulate de companii de stat, **impactul asupra bugetului este indirect** – compania acoperind costurile din surse proprii sau credite, fără subvenții directe. Cu toate acestea, statul poate aloca sume pentru unele cheltuieli adiacente: de exemplu, costurile asociate efectuării de către Romsilva a exploatării masei lemnoase și eliberării amplasamentelor forestiere (acțiune făcută gratuit pentru beneficiar, deci practic suportată de bugetul RNP Romsilva) – însă aceste costuri vor fi compensate ulterior prin valorificarea lemnului extras, deci impactul net este minim. Legea nu prevede înființarea de noi structuri care să necesite finanțare publică, nici acordarea de compensații financiare suplimentare către investitori; din contră, prin eficientizarea proceselor, ar putea rezulta **economii** la nivel macro: de exemplu, evitarea costurilor suplimentare generate de întâzieri (claim-uri ale constructorilor, penalități, revizuirii de studii) sau economii rezultate din realizarea mai rapidă a obiectivelor (punerea în funcțiune aduce venituri din exploatare mai devreme, reducând perioada neproductivă).
- **Venituri bugetare potențiale crescute:** Pe termen mediu și lung, finalizarea proiectelor hidroenergetice va genera **venituri substanțiale** către bugetul de stat și bugetele locale. Hidroelectrică, ca producător de energie suplimentară, va înregistra profituri sporite din vânzarea energiei, din care statul va încasa impozit pe profit și eventual dividende (fiind acționar majoritar). De asemenea, activitatea economică generată de proiecte aduce TVA colectată din bunuri și servicii, contribuții sociale de la noii angajați, impozit pe venit etc. Putem estima că, odată intrate în funcțiune, noile capacități hidro vor contribui la buget prin taxe și impozite directe

și indirecte de ordinul zecilor de milioane de lei anual, pe lângă efectul pozitiv macroeconomic de reducere a importurilor de energie (ceea ce îmbunătățește balanța comercială și deci creșterea PIB, cu efecte benefice asupra încasărilor bugetare).

- **Alocări din fonduri europene și finanțări internaționale:** Multe dintre proiectele vizate pot beneficia de finanțări nerambursabile sau împrumuturi cu garanții suverane, în cadrul programelor UE (de ex. Fondul pentru Modernizare, POS (Programul Operațional) Dezvoltare Durabilă, instrumente financiare ale BEI/BERD pentru energie verde). Accelerarea implementării lor prin această lege crește șansele **absorbției fondurilor europene** alocate domeniului. De pildă, Programul-cheie privind energie regenerabilă din Fondul de Modernizare are prevăzute sume pentru hidrocentrale, iar nerespectarea termenelor ar pune în pericol utilizarea acelor bani. Prin urmare, un efect pozitiv indirect asupra bugetului este **maximizarea atragerii fondurilor UE**, reducând povara asupra bugetului național.
- **Impact bugetar asupra autorităților locale:** Autoritățile locale vor suporta eventual unele cheltuieli administrative (întocmirea documentațiilor cadastrale de expropriere, organizarea consultărilor publice accelerate etc.), însă acestea vor fi acoperite din bugetele locale existente sau pot fi decontate de către titularul proiectului. Beneficiile viitoare (noi unități impozabile, dezvoltare locală) depășesc cu mult aceste costuri punctuale.

Secțiunea a 5-a

Efectele proiectului de act normativ asupra legislației în vigoare

5.1. Măsurile normative necesare pentru aplicarea prevederilor proiectului de act normativ

5.2. Impactul asupra legislației în domeniul achizițiilor publice

5.3. Conformitatea proiectului de act normativ cu legislația UE (în cazul proiectelor ce transpun sau asigură aplicarea unor prevederi de drept UE)

Proiectul de lege a fost conceput astfel încât să fie în deplină **concordanță cu legislația Uniunii Europene** aplicabilă și cu obligațiile internaționale asumate de România, în același timp valorificând la maximum flexibilitățile și excepțiile permise de dreptul UE pentru motive de securitate națională sau interes public major.

În domeniul **energiei și mediului**, principalele acte normative europene incidente sunt: **Directiva 2009/72/CE și Regulamentul (UE) 2019/943** privind piața internă a energiei electrice (care subliniază importanța securității în alimentare), **Directiva (UE) 2018/2001 (RED II) și Directiva (UE) 2023/___ (RED III)** privind promovarea energiei regenerabile (care stabilesc ținte obligatorii de pondere a energiei regenerabile și îndeamnă statele la simplificarea procedurilor de autorizare pentru astfel de proiecte), **Directiva 2011/92/UE** privind evaluarea impactului asupra mediului (EIA Directive) și **Directiva 92/43/CEE (Habitat) și 2009/147/CE (Păsări)** privind conservarea naturii, precum și **Directiva 2000/60/CE (Directiva-cadru Apă)**. De asemenea, trebuie avute în vedere Regulamentele recente adoptate în contextul crizei energetice, în special **Regulamentul (UE) 2022/2577**, care instituie un cadru temporar pentru accelerarea proiectelor de energie regenerabilă, recunoscându-le ca fiind de interes public major. Nu în ultimul rând, **articolul 346 din Tratatul privind Funcționarea UE (TFUE)** permite statelor

membre să ia măsurile pe care le consideră necesare pentru protejarea intereselor esențiale de securitate, inclusiv în domeniul aprovizionării cu energie, cu condiția să nu denatureze competiția într-o măsură contrară interesului comun.

Analizând prevederile proiectului în raport cu acquis-ul comunitar, rezultă următoarele:

- **Libera circulație a energiei și piața internă:** Legea propusă nu contravine principiilor pieței interne a energiei. Dimpotrivă, prin facilitarea construirii de noi capacități de producție, contribuie la obiectivele UE de asigurare a securității în alimentare și de creștere a ponderii energiilor regenerabile. Nu sunt introduse restricții cantitative la import/export, nici privilegiile nejustificate pentru vreun operator. În măsura în care Hidroelectrică (companie de stat) va beneficia de un cadru accelerat pentru proiecte, menționăm că **acest cadru este deschis oricărui investitor** care derulează un proiect desemnat de stat ca fiind de importanță națională (inclusiv eventuali parteneri privați în proiecte de tip PPP). Astfel, nu se distorsionează concurența pe piața energiei electrice – legea nu acordă **ajutoare de stat** incompatibile (nu oferă finanțări sau garanții de stat preferențiale, ci doar proceduri administrative accelerate, ceea ce nu constituie avantaj economic selectiv în sensul art. 107 TFUE, ci exercitarea prerogativelor de autoritate publică). Prin urmare, din perspectiva **legislației concurenței și ajutoarelor de stat**, nu sunt identificate incompatibilități. Comisia Europeană a emis orientări ce încurajează statele să simplifice autorizarea pentru proiecte verzi – prezenta lege se aliniază acestor recomandări.
- **Legislația de mediu și regimul derogatoriu:** Legea propune folosirea **derogărilor permise de directivele de mediu**, respectând însă procedurile și condițiile impuse de acestea. Astfel, pentru proiectele ce ar putea afecta semnificativ situri Natura 2000, se va aplica art. 6(4) din Directiva Habitate: autoritățile competente pot aproba proiectul invocând **motive imperative de interes public major**, inclusiv de natură economică sau legate de siguranța națională, în lipsa unei soluții alternative satisfăcătoare, și vor stabili măsuri compensatorii necesare pentru a asigura coerența globală a rețelei Natura 2000. Această procedură a fost deja utilizată în România prin OUG nr. 75/2018 și OUG nr. 57/2019 (și recent OUG 175/2022) pentru proiecte energetice în arii protejate, Comisia Europeană fiind notificată și neavând obiecții de fond atâta timp cât sunt respectate cerințele de compensare. Legea noastră se bazează pe același temei legal european, deci **nu aduce o excepție neprevăzută de directive**, ci operationalizează una existentă. De asemenea, conform **Directivei EIA (2011/92/UE)**, proiectele hidro mari (baraje, lucrări de deviere a apelor) necesită evaluare de impact – această cerință rămâne în vigoare. Legea nu scutește proiectele de evaluare, ci permite **accelerarea evaluării**, ceea ce este compatibil cu Directiva EIA atâta timp cât toate informațiile cerute sunt colectate și publicul este informat. Niciun element al evaluării de mediu nu este omis; Comisia Europeană a emis comunicări arătând că procedurile de evaluare pot fi optimizate temporal fără a încălca substanța directivei, mai ales pentru proiecte care contribuie la Green Deal. În ceea ce privește **Directiva-cadru Apă (2000/60/CE)**, aceasta impune prevenirea deteriorării corpurilor de apă și atingerea stării bune, dar la art. 4(7) prevede că statele pot face excepție pentru proiecte noi care modifică caracteristicile unui corp de apă, dacă sunt îndeplinite anumite condiții: proiectul este de interes public major și beneficiile sale nu pot fi obținute prin opțiuni mai bune de mediu, toate măsurile posibile de atenuare sunt luate și este notificat în planurile de management. Proiectele hidroenergetice promovate prin această lege se încadrează exact în această situație – fiind de securitate națională, neexistând alternative (nu poți obține aceeași energie și servicii de sistem altfel fără impact), și se vor implementa măsuri de atenuare (ex: pasaje pentru pești, debit minim asigurat aval, etc.). Statul român va

notifica aceste derogări în planurile de management bazinale conforme cerințelor directivei. Prin urmare, **conformitatea cu Directiva Apă este asigurată**, folosindu-se clauzele de excepție pe care directiva însăși le prevede.

- **Regulamentul (UE) 2022/2577 privind accelerarea proiectelor regenerabile:** Această reglementare, în vigoare temporară, stipulează printre altele că statele *pot declara proiectele de energie regenerabilă ca fiind de interes public major, prezumându-le astfel ca având o balanță pozitivă între beneficii și impact de mediu*, și pot scurta termenele de avizare. Proiectul de față se **întemeiază direct pe acest cadru european**, în sensul că acordă statut de interes public major proiectelor hidro și preia multe dintre măsurile de debirocratizare sugerate de regulament (cum ar fi procedura tacită sau prioritară pentru anumite avize). Astfel, implementarea legii va ajuta România să se alinieze la nivelul de **eficiență administrativă** dorit de UE pentru atingerea țintelor de energie regenerabilă și securitate energetică în contextul Planului REPowerEU. Orice condiții prevăzute de regulament (de ex. obligativitatea unui aviz motivat dacă un termen depășește o anumită durată) vor fi respectate în norme.
- **Derogare pe motive de securitate națională (art. 346 TFUE):** Deși nu este invocat direct în textul legii, principiul securității naționale ca excepție în dreptul UE oferă un **fundament general** suplimentar. Energia nu este în mod tradițional domeniu militar, însă Uniunea recunoaște tot mai mult că securitatea energetică e parte a securității naționale a statelor. În cazuri extreme, măsurile luate de România în baza acestei legi pot fi motivate prin faptul că vizează un interes esențial de securitate (asigurarea continuității alimentării cu energie a populației și economiei, element critic, mai ales la granița estică a UE și în contextul unei itnerconectări slabe cauzate de statele din centrul UE). Cu toate acestea, noi considerăm că nu va fi nevoie să se recurgă la art. 346 TFUE stricto sensu, întrucât măsurile se pot justifica *în interiorul* cadrului obișnuit al directivelor (art. 4(7) WFD, art. 6(4) Habitate) și nu afectează competiția sau libera circulație în mod disproporționat.
- **Legislația UE în domeniul achizițiilor publice:** Proiectul de lege instituie un regim derogatoriu și special în ceea ce privește atribuirea contractelor de achiziții publice necesare implementării proiectelor hidroenergetice de securitate națională. Această soluție legislativă este justificată atât din perspectiva intereselor esențiale de securitate ale statului român, cât și din perspectiva conformității cu dreptul Uniunii Europene.

Astfel, potrivit **art. 346 alin. (1) lit. b)** din **Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene (TFUE)**, nicio dispoziție a tratatelor nu împiedică un stat membru să ia măsurile pe care le consideră necesare pentru protejarea intereselor sale esențiale de securitate. Deși formularea vizează în principal produsele cu destinație militară, jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene a extins interpretarea normei și asupra altor domenii – precum energia, infrastructura critică sau comunicațiile – în situațiile în care riscul de compromitere a funcționării statului este real și dovedit. Or, proiectele hidroenergetice de anvergură, ce urmează a fi declarate prin Hotărâre a Consiliului Suprem de Apărare a Țării ca fiind de **securitate națională**, intră în mod indubitabil sub incidența acestei excepții, întrucât privesc:

- infrastructură critică energetică cu rol fundamental în funcționarea Sistemului Electroenergetic Național (SEN);
- instalații ce asigură echilibrarea rețelei și pot fi ținte de sabotaj fizic sau cibernetic;

- lucrări și echipamente sensibile, ce trebuie protejate de accesul unor entități străine sau potențial ostile intereselor statului român;
- obiective ce necesită atribuirea de contracte rapide, sigure și neexpuse unor contestații abuzive ori întârzieri birocratice nejustificate.

Conform **art. 15 din Directiva 2014/24/UE** și **art. 21 din Directiva 2014/25/UE**, contractele care intră sub incidența art. 346 TFUE sunt excluse de la aplicarea directivelor privind achizițiile publice. Totodată, în cadrul sectorial al energiei, în care Hidroelectrică sau alți operatori autorizați acționează ca entități contractante, există deja posibilitatea utilizării **procedurilor flexibile și de negociere fără publicare prealabilă**, în cazuri de urgență extremă sau securitate, conform articolelor 50 și 51 din Legea nr. 99/2016 privind achizițiile sectoriale.

În temeiul acestor dispoziții, prezenta lege prevede că **proiectele declarate prin hotărâre a CSAT ca fiind de securitate națională pot fi implementate prin utilizarea unei proceduri speciale proprii de achiziție**, în afara cadrului reglementat de Legea nr. 98/2016 și Legea nr. 99/2016, în următoarele condiții:

- aplicarea acestui regim este permisă exclusiv **pentru acele contracte care privesc direct execuția furnizării de echipamente sau servicii aferente obiectivului de securitate națională**;
- atribuirea acestor contracte se va face cu respectarea principiilor transparenței, proporționalității și tratamentului echitabil, în limitele compatibile cu protejarea interesului de securitate națională;
- operatorul economic căruia i se atribuie contractul trebuie să îndeplinească condiții de **securitate cibernetică, tehnologică și de proprietate** compatibile cu interesele esențiale ale statului român;
- autoritatea contractantă (de regulă Hidroelectrică) va notifica Autoritatea Națională pentru Achiziții Publice (ANAP), iar în cazurile în care este posibil, va include contractul în raportarea anuală prevăzută de legislația națională.

Motivarea utilizării acestei soluții derivă din **caracterul excepțional, strategic și sensibil al lucrărilor** – majoritatea proiectelor hidro implică instalații de baraj, echipamente de forță, elemente de control hidraulic și acces în zone cu regim special, care pot afecta funcționarea sistemului energetic național dacă sunt compromise. În plus, utilizarea procedurilor obișnuite ar expune statul riscului de:

- **contestații nejustificate**, cu efect suspensiv, care ar bloca lucrările;
- **atacuri cibernetice** sau interceptări în fazele de proiectare, dacă operatorii nu sunt controlați corespunzător;
- **subcontractare către entități nedecarate**, ceea ce ar putea periclita siguranța construcției sau ar duce la scurgeri de informații critice.

Adoptarea unei proceduri proprii, reglementate de lege, asigură **flexibilitate, viteză și control** – esențiale în realizarea unor obiective de interes vital pentru stat. APrin urmare, prevederea privind regimul propriu de achiziții este **legală, justificată și necesară**. Ea permite statului român să își protejeze interesele esențiale, în conformitate cu

TFUE și directivele europene, și asigură că implementarea proiectelor hidroenergetice de securitate națională se va realiza **în condiții de maximă eficiență, siguranță și responsabilitate.**

- **Conformitatea cu alte obligații internaționale:** Proiectul nu încalcă prevederile Tratatului Cartei Energiei (dreptul investitorilor străini, etc.), nici pe cele ale acordurilor de mediu la care România e parte (ex: Convenția de la Espoo privind impactul transfrontier – proiectele hidro interne nu au impact transfrontier semnificativ, eventual se vor notifica vecinii dacă vreun râu e frontieră; Convenția Aarhus – se menține accesul publicului la informație). De asemenea, România are ținte asumate prin Acordul de la Paris și pachetul Fit for 55 – legea sprijină atingerea acestor ținte prin creșterea producției de energie verde.

În concluzie, **prevederile proiectului de lege sunt compatibile cu dreptul Uniunii Europene**, fiind în spiritul politicilor comunitare actuale de **încurajare a investițiilor în energie regenerabilă și de garantare a securității energetice**. Derogările de la regimul obișnuit pe plan național se încadrează în **regimul derogatoriu admisibil de normele UE**, utilizând exact excepțiile prevăzute de acestea pentru situații de interes public superior sau securitate. Prin urmare, adoptarea și aplicarea acestei legi nu vor genera situații de infringement împotriva României, ci dimpotrivă, vor demonstra proactivitatea țării noastre în implementarea obiectivelor și recomandărilor europene din domeniul energetic și de mediu.

5.3.1. Măsurile normative necesare transpunerii directivelor UE

Proiectul de act normativ nu se referă la acest aspect.

5.3.2. Măsurile normative necesare aplicării actelor legislative UE

Proiectul de act normativ nu se referă la acest aspect.

5.4. Hotărâri ale Curții de Justiție a Uniunii Europene

Proiectul de act normativ nu se referă la acest aspect.

5.5. Alte acte normative și/sau documente internaționale din care decurg angajamente asumate

Proiectul de act normativ nu se referă la acest aspect.

5.6. Alte informații

Proiectul de act normativ nu se referă la acest aspect.

Secțiunea a 6-a

Consultările efectuate în vederea elaborării proiectului de act normativ

6.1. Informații privind neaplicarea procedurii de participare la elaborarea actelor normative

6.2. Informații privind procesul de consultare cu organizații neguvernamentale, institute de cercetare și alte organisme implicate

6.3. Informații despre consultările organizate cu autoritățile administrației publice locale

6.4. Informații privind puncte de vedere/opinii emise de organisme consultative constituite prin acte normative

6.5. Informații privind avizarea de către:

a) Consiliul Legislativ - Se solicită avizul CL:

b) Consiliul Suprem de Apărare a Țării -Se solicită avizul CSAT.

c) Consiliul Economic și Social - Se solicită avizul CES

d) Consiliul Concurenței - Se solicită avizul Consiliului Concurenței

e) Curtea de Conturi - Se solicită avizul Curții de Conturi

6.6. Alte informații

Secțiunea a 7-a

Activități de informare publică privind elaborarea și implementarea proiectului de act normativ

7.1. Informarea societății civile cu privire la elaborarea proiectului de act normativ

7.2. Informarea societății civile cu privire la eventualul impact asupra mediului în urma implementării proiectului de act normativ, precum și efectele asupra sănătății și securității cetățenilor sau diversității biologice

Secțiunea a 8-a

Măsurile privind implementarea, monitorizarea și evaluarea proiectului de act normativ

8.1. Măsurile de punere în aplicare a proiectului de act normativ

8.2. Alte informații

În numele inițiatorilor,

Sebastian-Ioan Burduja Deputat PNL

Tabel susținători
Lege
privind unele măsuri necesare pentru implementarea proiectelor de securitate națională
în domeniul hidroenergiei

Nr. crt.	Nume și prenume	Grup parlamentar	Semnătura
1	BURDUJA SEBASTIAN-IOAN	PNL	
2	ROMAN FLORENTIN	PNL	
3	ANDREI ALEXANDRU	PNL	
4	Alexandru MURARU	PNL	
5	Ciprian Iobne	PNL	
6	DOGDAN IONEL	PNL	
7	Lucian BOBE	PNL	
8	ROSCA MIRCEA	PNL	
9	Vela Ion Marcel	PNL	
10	Bende Sandor	UDMR	
11	Orna Octavian	PNL	
12	MITITELU EMILIA-TATIANA	PNL	
13	Crisovanu Marian	PNL	
14	Mircea Pechet	PNL	
15	Adrian Macovei	PNL	
16	Raluca Turcan	PNL	
17	MOISIN RADU-MARIN	PNL	
18	DIPTEA DUMITRU	PNL	
19	Chel Catalin	PNL	
20	TOBA IULIU	PSD	
21	Cotinescu Aurelian	PNL	

Tabel susținători
Lege
privind unele măsuri necesare pentru implementarea proiectelor de securitate națională
în domeniul hidroenergiei

Nr. crt.	Nume și prenume	Grup parlamentar	Semnătura
1	BURDUJA SEBASTIAN-IOAN	PNL	
2	ROMAN FLOREAN	PNL	
3	ANDREI ALEXANDRU	PNL	
4	Alexandru MURARU	PNL	
5	Ciprian Iobne	PNL	
6	ROGDAN IONEL	PNL	
7	Lucian BODE	PNL	
8	ROSCA MIRCEA	PNL	
9	Vela Ion Marcel	PNL	
10	Bende Sandor	UDMR	
11	Orna Octavian	PNL	
12	MITITELU EDUARD-TATIANA	PNL	
13	Crisovanu Marian	PNL	
14	Donel Ferechun	PNL	
15	MARGA GLAS	PNL	
16	MICHAEL COSEAN	PNL	
17	Orsina Titian	PNL	
18	Morgan Cota	PNL	
19	Rusu Lucian	PNL	
20	Abulescu Veta	PNL	

